

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Герасименко Юлія Сергіївна,
професорка кафедри педагогіки,
психології та менеджменту
Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України,
м. Біла Церква, gerasimenkou04@gmail.com

Тривала війна суттєво впливає на економічну систему України, зокрема на ринок праці. Протягом повномасштабних бойових дій ринок праці України зазнав значних змін у структурі та географії і, хоча стикається з численними викликами та невизначеністю, поступово відновлюється та адаптується до нових умов. Водночас у зв'язку з бойовими діями, структурними й територіальними змінами потреб у робочій силі, масштабною міграцією населення та мобілізацією поглиблюються проблеми в сфері зайнятості. За оцінками Національного банку України (НБУ), чисельність робочої сили у віковій категорії 15-70 років на початку 2024 року зменшилася на понад чверть порівняно з 2021 роком. Майже половину цього скорочення спричинили зовнішні мігранти, які не працюють дистанційно (згідно з дослідженням ЦЕС, у 2023 році частка таких мігрантів, що працюють дистанційно, становила 8-10 %). За даними НБУ, близько 40 % скорочення робочої сили між 2021 і 2023 роками відбулося через демографічні втрати, окупацію та перехід до економічно неактивного населення, зумовлений труднощами в працевлаштуванні внутрішньо переміщених осіб (ВПО), необхідністю догляду за членами родини, зростанням кількості пенсіонерів і браком затребуваних на ринку праці навичок [1].

Прогнозування потреб ринку праці під час відновлення економіки є критично важливим процесом, особливо в умовах повоєнного відновлення країни. В таких умовах виникає низка нових професій, які відповідають на потреби зміненої економіки, а також необхідність в опануванні нових навичок.

У зв'язку з цим адаптація освітніх програм та системи підготовки кадрів до нових реалій стає першочерговим завданням.

Відновлення інфраструктури, зруйнованої внаслідок воєнних дій, вимагає кваліфікованих будівельників, архітекторів, інженерів, фахівців з відбудови та урбаністики. Зміни в промисловості, аграрному секторі, ІТ-галузі та енергетиці потребують підготовки нових фахівців та перепрофілювання працівників із старих галузей. Післявоєнна інтеграція інноваційних технологій, таких як автоматизація, роботизація, штучний інтелект, зумовлює підвищений попит на спеціалістів у сфері ІТ та цифрових технологій.

Зростання попиту на фахівців у галузі відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергетика, що є частиною стратегії зеленої відбудови. Військові конфлікти призводять до загроз кібербезпеки, тому ринок потребує фахівців, які можуть захищати критичні об'єкти інфраструктури від кібер-атак. Післявоєнна реабілітація населення вимагає нових спеціалістів, здатних надавати підтримку людям, що пережили травматичні події. Крім традиційних інженерів і будівельників, необхідно залучати фахівців з відбудови екологічно чистих та стійких споруд.

Використання великих даних та аналітичних інструментів для прогнозування тенденцій ринку праці. Дослідження потреб у певних професіях та регіональних особливостей ринку дозволить краще зрозуміти, які навички і професії будуть найбільш затребувані. Впровадження системи моніторингу, яка включає як державні, так і приватні організації для збору та аналізу інформації про вакансії, вимоги до фахівців та рівень їхніх кваліфікацій.

Заклади освіти повинні оперативно реагувати на зміни на ринку праці шляхом розробки нових навчальних програм або адаптації наявних до актуальних потреб. Впровадження гнучких навчальних модулів і програм, які дозволять швидко перенавчати працівників або підвищувати їхню кваліфікацію. Акцент на практико-орієнтованому навчанні та партнерстві з бізнесом для точнішого розуміння вимог ринку та створення умов для підготовки спеціалістів за новітніми стандартами.

Зростає потреба в підготовці фахівців з управління, здатних створювати та розвивати власні бізнеси в нових економічних умовах. Навчання підприємництва, особливо для ветеранів та постраждалих від війни, стане важливою частиною стратегії економічного відновлення.

Оскільки післявоєнне відновлення України часто відбуватиметься за рахунок міжнародних інвестицій та підтримки, важливо адаптувати підготовку фахівців до міжнародних стандартів, що допоможе українським працівникам бути конкурентоспроможними не лише на національному, а й на глобальному ринку.

Прогнозування потреб ринку праці в умовах відновлення економіки вимагає комплексного підходу, який включає як ретельне дослідження тенденцій, так і адаптацію освітніх програм для підготовки кваліфікованих фахівців, що здатні відповідати на виклики нової економіки. Роль освіти та професійної підготовки у цьому процесі є ключовою, оскільки саме від них залежить здатність країни швидко відновити свою економічну спроможність.

Список використаних джерел:

1. Основні характеристики ринку праці України у першому півріччі 2024 року. URL: <http://surl.li/rydcwp>